

YAŞIYOR MUSUN?

İnsani Donanım ve Yaşantı

Alâeddin Erdoğan

Alâeddin Erdoğan

YAŞIYOR MUSUN? İnsani Donanım ve Yaşantı

ISBN 978-605-364-447-7

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2013, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları

Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti'ye aittir.

Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: Ocak 2013

Dizgi-Grafik Tasarım: Didem Kestek

Kapak Tasarımı: Didem Kestek

Baskı: Ayrıntı Matbaası

(Ankara-0312-394 55 90)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 13987

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

E-ileti: pegem@pegem.net

TOPRAK VE GÜL

*Yağmur toprakla gül bahçivanla buluşunca
Bahar gelir bayram gelir her yere
Yağmur yağdırmak da zor gül yetiştirmek de
Emek ister zaman ister sabır ister
Yağmurlar yağar güller yetişir de
Gül bahçe olunca her yer
Toprak kokar gül kokar gönüller
Serdar Coşkun*

Hayat dinamiktir hareketi gerektirir. Hayatın dinamizmine ayak uyduranlar başarılı, mesut ve bahtiyar olur. Hayatın olduğu yerde etkileşim vardır. Etkileşim var oldukça etkileme ve etkilenme kaçınılmazdır. Etkileşim sonucu öğretme ve öğrenme hayat boyunca devam eder. Başarı ve barışın sağlanması etkileşimin sağlıklı, anlamlı ve duyarlı biçimde devam ettirilmesi ile mümkündür. Bir bakıma farkındalıklı bir hayat için gerekli bilgi, tutum ve davranış kazanılması büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmayı; gördüğünü tanıyan, duyduğunu doğru anlayan, düşünerek söyleyen, bilgisini kullanan ve kendisini tanımaya ve geliştirmeye çalışanlara ithaf ediyorum.

*Gerçek ömrünü yaşadığın an bil,
Başarı çok istekli çalışmanla kabil.
Yaşadığın anı büyük fırsat bil,
Zannetme zamanı, tükenmez sebil.*

Alâeddin ERDOĞAN

1955 Artvin ili Şavşat ilçesi Balıklı köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Ankarada tamamladı.

Kırşehir Eğitim Enstitüsünü bitirip öğretmen oldu. Öğretmenlik görevini yürütürken bir süre Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Programını geliştirme bölümüne devam etti.

Öğrenimine ve öğretmenliğe ara vererek Yedek subay Piyade Teğmen olarak askerlik görevini tamamladı.

Askerlik sonrası öğretmenlik görevine döndü. Seçme sınavlarına girerek Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlama ve Ekonomisi Bölümünü okudu. Okul bitiminde Millî Eğitim Bakanlığı Kitap yazma komisyonunda çalıştı. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Daire Başkanlığına Eğitim uzmanı olarak atandı. Bir yıl sonra İlköğretim Müfettişliğine geçti. 7 yıl müfettişliğin çeşitli kademelerinde (müfettişlik, Grup Başkanlığı ve İlköğretim Müfettişler Kurulu Başkanlığı gibi) görev yaptı. 1991 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi bölümünü Disiplinin Yönetimdeki Fonksiyonu konusundaki yüksek lisans tez çalışmasını tamamlayarak Eğitim Bilim Uzmanı unvanını aldı.

1993 yılında Celâl Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Görevliliğine geçti. Yüksek okul kurucu müdürlüğü yaptı. Fakültesinde Sınıf Öğretmenliği Bölümü Başkanlığı ile birlikte; mesleki dersleri okutma yanı sıra hafta sonları Fen Edebiyat Fakültesinde formasyon (öğretmenlik bilgisi ve becerisi kazandırma) dersleri verdi. Bunlarla birlikte Millî Eğitim Bakanlığı teşkilatı ve Üniversitelerde eğitimle ilgili çeşitli konularda panel, konferans, sempozyum ve hizmet içi kurslarında ders verdi. Öğretim üyesi Şeref Tan'la "Öğretimi Planlama ve Değerlendirme" ders kitabını, "Başarılı Olmada Farkındalık ve Kendini Gerçekleştirmede Farkındalık" adlı kitaplar yazdı. Çalışma hayatında kazandığı belgelerle başarılı sayıldı. 2003 yılında emekliye ayrılan yazar, gönüllü hizmet kuruluşlarındaki çalışmalarına aktif olarak devam etmektedir.

Yazar, evli ve iki çocuk babasıdır.

ÖN SÖZ

Büyük bir mutefekkir; “ey kendini insan bilen insan kendini oku yoksa cansız ve hayvan hükmünde insan olma ihtimali var.” derken, insanın kendini tanımasının ve çağın gerektirdiği bilgi, tutum ve davranışlarıyla donatmasının ne kadar mühim ve zorunlu olduğunu ifade eder.

Günümüzde anlaşmazlıkların birçoğu kendini yeteri kadar tanımamaktan ve meramını doğru ifade edememekten doğmaktadır. Kendini tanıyan insan, kendisi kadar karşısındaki kişinin de saygı değer olduğunu ve yaşama hakkı bulunduğunu bilir, empati yaparak hayatını başkalarını da dikkate alarak düzenler, bencillikten kurtulur. Anlaşmazlıklar karşısında çatışma ve çekilme yerine uzlaşma yoluna giderek her iki tarafın kazancını dikkate alan çözüm yolunu tercih eder.

Her an çeşitli eylemlerde bulunur, sayısız olay ve olgulara şahit oluruz. Bu olayları doğru veya yanlış okuma durumuna göre mutlu veya mutsuz oluruz. Olayın doğru algılanıp uygun tepki gösterilmesi bizi güzel neticelere taşır. Aksi durumda yanlış ve pişmanlıklara taşınması kaçınılmaz olur. Hayatta “keşke yapsaydım” yerine, “iyi ki yapmışım veya iyi ki yapmamışım” diyebilmek; isabetli ve başarılı olmanın göstergesidir.

Her anın bir kez yaşandığı ve her olayın bir kez tanık olunduğu gerçeğinden hareketle değerlendirilmesi ve hatanın en aza indirgenmesi durumunun başarıyı ve mutluluğu beraberinde getirdiği unutulmamalıdır.

Bu çalışma barış ve huzur toplumu oluşturmada gerekli temel bilgi, tutum ve davranışların kazandırılmasında katkı sağlamayı amaçlamaktadır. İnsanın eğitimi ve ona davranış kazandırma bir bakıma davranış mühendisliğidir. Bu çalışma Evrende temel özne ve aynı zamanda nesne olan insana temel bilgi, tutum ve davranışların kazandırılmasında “olmazsa olmaz” niteliğinde önem taşıyan ve işin alfabesini teşkil eden konu ve kazanımları sağlamayı hedef seçmiştir.

İÇİNDEKİLER

ÖZGEÇMİŞ.....	v
ÖN SÖZ.....	vii
TEŞEKKÜR.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
GİRİŞ.....	1
KENDİNİ TANIMA VE GELİŞTİRME.....	3
HEDEFLEMENİN BAŞARININ İLK ADIMI.....	8
NEYİ, NEDEN OKUMALI?	11
NEYİ, NEDEN YAZMALI?	14
NEYİ, NASIL DÜŞÜNMEYİ?.....	16
NEDEN ÖĞRENMEYİ, NASIL ÖĞRENMEYİ?.....	21
NEYİ, NASIL DİNLEMELİ?.....	56
NEYİ, NASIL KONUŞMALI?.....	59
İNSANİ İLİŞKİLERDE İLETİŞİM.....	62
SAHİP OLUNMASI GEREKEN DEĞERLER.....	79
PRANGALARI ÇÖZMEYİ	128
KARANLIKTA IŞIK ESARETTE ÜMİT OLMAK.....	130
İÇ DİNAMİZME START	132
BAŞARI.....	134
ZAMANI DEĞERERLENDİRMEK	148
UZLAŞI.....	164
BİLİNMESİ GEREKEN KÖR NOKTALAR	178
SAHİP OLUNMASI GEREKEN KAVRAMSAL NİTELİKLER	193
İNSAN NİTELİĞİNİ DÜŞÜREN TUTUMLAR	215
İYİ İNSAN NİTELİKLERİ VE DEĞERLENDİRME	218
KAYNAKÇA	233
SON SÖZ.....	235

GİRİŞ

“İnsani donanım ve yaşantı” çalışmasında iki kritik temel kavramın çok iyi ve doğru anlaşılması gerekmektedir. Bu kavramlar gerektiği kadar doğru algılanmadan ve doğru anlam yüklenmeden çalışmanın önemini anlamak gerekli özen ve duyarlılığı göstermek mümkün değildir.

Bu kavramlardan birisi yaşantının temel unsuru olan “hayat”, birisi de hayatın temel öznesi ve nesnesi olan “insan”dır. Onun için insan Evren için bir şey kendisi için herşeydir. İnsan geleceğini kendi hayatı üzerinde inşa eder. Yaşadığımız evrende Hayat; canın zihni, hissi ve hareki fonksiyonlarından birini veya bir kaçını bir bedende icra etmesidir. Daha realist bakışla hayat ; şu kainatın en önemli gayesi..hem en parlak ışığı, hem en nazik mayası .. hem gayet süzölmüş sonucu.. hem en mükemmel meyvesi..hem en yüksek olgunluğu.. hem en güzel yüzü.. hem en güzel süsü.. hem birlik sırrı.. hem birlik bağı.. hem en harika bir yaratılış mu'cizesidir. İlahi bir sanattır. Hem hayat, bütün kainattan süzölmüş en safi özü olduğu gibi, kainattaki en mühim ilahi amacı, alemin yaratılışının en önemli sonucu olan teşekkür ve sevgiyi netice veren büyük bir sırdır.

Varlık aleminin temel öznesi insan; biyo-psiko-sosyal bir varlık olmakla birlikte Evren'de en başat olanı ve egemendir. İnsan, şu kainat ağacının en son ve en sosyal meyvesi, kainat sarayının en muhterem saygın misafiri, diğer varlıklara etkisi ve tasarım ve donanımı ile egemen olan aktif memuru; ve kainat şehrinin zemin bahçesinde ve tarlasında gelir ve giderine, ekilmesine bakmakla sorumlu memuru ve yüzer fenler ve binler sanatlarla donatılmış en gürültülü ve sorumlu gözlemcisi; ve evren ülkesinin yer küresi memle-

ketinde bir denetçi, bir bakıma yerküresinin idarecisi, insan olma sorumluluğunu yüklenmiş, bir tarafta canlıların en bedbahtı ve diğerinde en bahtiyarı, mucidinin mükemmel eseri ve muhatabı, canlılar içinde en ihtiyaçlısı, sınırsız maksat ve arzuları bulunmakla birliktelikte nihayetsiz düşmanları bulunan canlısı; yetenekçe en zengini, hayatın lezzetini almada en derin düşüneni, zevkleri elemelerle karışık ve sonsuzluğa en çok aşık ve muhtaç ve en çok layık ve hak edeni; ve devamlılığı ve ebedi mutluluğu devamlı isteyen ve yalvaran ve bütün dünya lezzetleri verilse onun sonsuzluğa karşı olan arzusunu tatmin etmeyen; ve ona lutuflarda bulunan zatı ibadetle seven; ve sevdiren ve sevilen çok harika bir ilahi kudret mucizesi ve şaşılacak, hayrete düşülecek kadar garip bir yaratıktır.

Yaşamak ise; gelişerek değişime paralel iyi insan olmada gerekli nitelikli donanıma sahip olmada gösterilecek çaba ve performanstır. Bu niteliklerin hayatta farkındalıklı olarak davranışları ile yansıtmasıdır. Yaşamak ruhun can kafesi olan bedeni doldurması, insani değerlerin farkındalığında özen ve coşkuyla koşuşturmasıdır.

Yaşamak; kendini tanımak ve geliştirmek, okumak, yazmak, düşünmek, öğrenmek, dinlemek, konuşmak, çevreyle sağlıklı ilişkiler kurmak, insani değerlere sahip olmak, zamanı ciğerlerine kadar soluyarak hissetmek, esaret zincirlerinden azat olmak, hedeflere yönelik çabaya sahip olmak, uzlaşma becerisine sahip olmak, hatalarından dönme erdemliliğini göstermek eksiklerini tamamlamak, niteliğini düşüren tutum ve davranışlardan arınmak ve sağlıklı sistem devamlılığı için değerlendirme yapmaktır.

Bu nitelikte bir tasarım ve donanıma sahip olan insanın elbette bilinçli ve sorumlu tutum takınması, çevresine olumlu katkılarıyla pozitif bir hayat enerjisi yayması yaşanılır bir dünya için büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada insanın bu temel değerlerin kazanılmasında gerekli olan çabalarının önemli bir kısmına yer verilmiştir.

KENDİNİ TANIMA VE GELİŞTİRME

*“İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir,
Sen kendini bilmezsen ya nice okumaktır.” Y.E*

Her insan sayılamayacak kadar çok sayıdaki özellikleri bakımından birbirinden farklıdır. Her insan kendine has, biricik, eşi bulunmayan değerli bir varlıktır. İlk insandan günümüze kadar yaşamış her insan birbirinden farklıdır. Bir bakıma insan sayısınca farklı kişilik vardır. Diğer yandan her insanın sahip olduğu nitelikler birbirinden farklıdır. Bütün bu farklılıklar şu soruların sorulmasını ve uygun cevaplar bulunmasını zorunlu kılmaktadır.

Bende hangi nitelikler ne kadar bulunmaktadır?

Başkalarından hangi yönlerden ne kadar farklıyım?

Sahip olduğum niteliklerin en üst düzeyde geliştirilmesine nasıl katkıda bulunabilirim?

Neciyim?

Nereden geliyorum?

Nereye gidiyorum?

Hayatta misyonum ve vizyonum nedir?

Bu soruların cevaplanmasında bireyin kendini tanıması ve gizil güçlerini, ilgi, yeteneklerini; her şeyden önce kendi sınırlı ve güçlü yanlarının, sosyal destek sistemini bilmesine ihtiyaç vardır. İnsanlar görünüş itibarıyla birbirlerine benzeseler de hiçbiri bir diğerine benzemez. İnsanlar fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik bakımdan farklı özellikler taşır.